

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. lapkričio 11 d.
(OR. en)

14495/22

SOC 614
EMPL 420
ANTIDISCRIM 112

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Tarybos išvadų dėl negalią turinčių asmenų įtraukimo į darbo rinką projektas – <i>Patvirtinimas</i>

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės parengtas Tarybos išvadų dėl negalią turinčių asmenų įtraukimo į darbo rinką projektas. Išvadų projektas buvo aptartas dviejuose Socialinių klausimų darbo grupės posėdžiuose ir dėl jo su delegacijomis buvo neformaliai konsultuotasi (dok. ST 14058/22). Priede pateiktas tekstas atspindi tekstą, dėl kurio delegacijos susitarė per neformalias konsultacijas raštu, o vienintelis skirtumas yra punktų numeriai, kurie buvo išdėstyti eilės tvarka.

Komiteto prašoma patvirtinti darbo grupės lygmeniu pasiektą susitarimą ir perduoti pridedamą išvadų projektą 2022 m. gruodžio 8 d. Tarybos (EPSCO) posėdžiui patvirtinti.

**Projektas
Tarybos išvados**

dėl negalią turinčių asmenų įtraukimo į darbo rinką

PRIPAŽINDAMA, KAD

1. Europos Sąjunga yra grindžiama tokiomis vertybėmis kaip žmogaus orumas, laisvė ir pagarba žmogaus teisėms ir yra įsipareigojusi kovoti su diskriminacija, įskaitant diskriminaciją dėl negalios, kaip išdėstyta Europos Sąjungos sutartyje, Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo ir Pagrindinių teisių chartijoje. ES taip pat yra įsipareigojusi skatinti aukštą užimtumo lygį;
2. 2017 m. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrai paskelbtame Europos socialinių teisių ramstyje pareikšta, kad kiekvienas turi teisę į lygias galimybes (3 principas), aktyvų užimtumo rėmimą (4 principas), sveiką, saugią ir gerai pritaikytą darbo aplinką ir duomenų apsaugą (10 principas) ir galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis (20 principas). Ramstyje taip pat skelbiama, kad negalią turintys asmenys turi teisę į finansinę paramą, užtikrinančią orų gyvenimą, paslaugas, leidžiančias jiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, ir jų poreikiams pritaikytą darbo aplinką (17 principas). 2021 m. kovo 4 d. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatyti trys nauji ES pagrindiniai tikslai, kurie turi būti pasiekti iki 2030 m.: didinti užimtumą bei dalyvavimą mokyme ir mažinti žmonių, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, skaičių. Šiuos pagrindinius tikslus ES vadovai palankiai įvertino Porto deklaracijoje ir 2021 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime. Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane taip pat pripažįstamas negalią turinčių asmenų indėlis siekiant 2030 m. tikslų, be kita ko, siūloma į socialinių rodiklių suvestinę įtraukti naują pagrindinį rodiklį – negalią turinčių asmenų užimtumo skirtumą;

3. ES ir jos valstybės narės yra Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (JT NTK) šalys. Didžioji dalis valstybių narių taip pat yra ratifikavusios 2006 m. gruodžio 13 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą šios konvencijos papildomą protokolą. JT NTK 27 straipsnyje įtvirtinama negalią turinčių asmenų teisė į darbą lygiai su kitais asmenimis atviroje ir įtraukioje darbo rinkoje¹;
4. siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą, Direktyvoje 2000/87/EB nustatytas kovos su diskriminacija dėl įvairių priežasčių, įskaitant negalią, užimtumo ir profesinėje srityje bendras pagrindas. Pagrindinės priemonės, kuriomis skatinamas įtraukus ir tvarus negalią turinčių asmenų užimtumas, yra lygių galimybių įsidarbinti užtikrinimas, tinkamų darbo sąlygų sudarymas ir kova su diskriminacija dėl negalios;
5. 2019 m. priimta Direktyva 2019/882 (Europos prieinamumo aktu) reikalaujama, kad tam tikri Europos rinkai teikiami gaminiai ir paslaugos būtų prieinami, ir tai palengvina negalią turinčių asmenų savarankišką gyvenimą bei sudaro sąlygas įtraukesnei visuomenei ir darbo rinkai;

¹ 27 straipsnio aiškinimas pateikiamas 2022 m. rugsėjo 9 d. JT neįgaliųjų teisių komiteto paskelbtoje Bendrojoje pastaboje Nr. 8 dėl teisės į darbą ir užimtumą.

6. Europos Komisija įsipareigojo sukurti lygybės sąjungą, o 2021 m, kovo 3 d. Komisijos priimta 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija yra svarbus indėlis į jos kūrimą. Šia strategija siekiama pagerinti negalią turinčių asmenų gyvenimą ES ir už jos ribų, remti JT NTK bei Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimą. Strategija taip pat siekiama didinti galimybes gauti kokybiškas ir tvarias darbo vietas ir nurodoma, kad užimtumas yra geriausias būdas ekonominiam savarankiškumui ir socialinei įtraukčiai užtikrinti. Joje valstybės narės raginamos, *inter alia*, ne vėliau kaip 2024 m. nustatyti negalią turinčių asmenų užimtumo lygio didinimo ir negalią turinčių ir jos neturinčių asmenų užimtumo lygio skirtumo mažinimo tikslus, kad būtų lengviau pasiekti 2030 m. pagrindinį Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane pasiūlytą užimtumo tikslą;
7. 2021 m. birželio mėn. išvadose Taryba palankiai įvertino Komisijos 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategiją ir jai pritarė, taip pat paprašė valstybių narių, *inter alia*, toliau plėtoti ir atnaujinti savo nacionalines strategijas ir politiką, kad būtų įgyvendinta JT NTK, prireikus atsižvelgiant į strategiją;
8. vienoje iš 2012–2030 m. neįgaliųjų teisių strategijos pavyzdinių iniciatyvų – Neįgaliųjų užimtumo dokumentų rinkinyje pateikiamos ne teisėkūros priemonės (įskaitant gaires ir pozityvių veiksmų pavyzdžius); jos tikslas yra gerinti negalią turinčių asmenų rezultatus darbo rinkoje. Iniciatyva apima šešias veiklos sritis: stiprinti užimtumo ir integracijos tarnybų gebėjimus; skatinti įdarbinimo perspektyvas imantis pozityvių veiksmų ir kovojant su stereotipais; užtikrinti tinkamas darbo sąlygas; išlaikyti negalią turinčius asmenis darbe; užkirsti kelią su lėtinėmis ligomis susijusiai negaliai; ligos ar nelaimingų atsitikimų atveju užtikrinti profesinės reabilitacijos sistemas ir ieškoti kokybiškų darbo vietų globojamojo užimtumo srityje ir būdų patekti į atvirą darbo rinką;

PABRĖŽDAMA, KAD

9. negalią turinčių ir jos neturinčių asmenų užimtumo lygis labai skiriasi (24,5 procentinio punkto atotrūkis: negalią turinčių asmenų užimtumas sudaro 50,8 %, o negalios neturinčių asmenų – 75 %²). Negalią turinčių moterų padėtis dar blogesnė: jų dirba tik 48,3 %, palyginti su 53,9 % negalią turinčių vyrų³. Negalią turinčių asmenų nedarbo lygis ES sudaro 17,1 %, palyginti su 10,2 % negalios neturinčių asmenų nedarbo lygiu, o negalią turinčių asmenų aktyvumo lygis yra tik 61,0 %, palyginti su 82,3 % negalios neturinčių asmenų aktyvumo lygiu. Negalią turintys asmenys susiduria su didesniais sunkumais ieškodami darbo, todėl labiau tikėtina, kad jie taps ilgalaikiais bedarbiais arba neaktyviais. Dirbantys negalią turintys asmenys dažnai dirba globojamosiose darbo vietose, o ne atviroje darbo rinkoje⁴ arba dirba žemos kvalifikacijos, mažiau apmokamą darbą (kaip matyti iš 16 % vidutinio metinio darbo užmokesčio skirtumo) ir užima ne tokias saugias darbo vietas, kuriose mažiau galimybių mokytis; dėl visų šių aspektų jiems kyla didesnė dirbančiųjų skurdo rizika. Be to, asmenis su negalia neproporcingai paveikė COVID-19 krizė, daugeliu atveju sukludydama jiems dalyvauti darbo rinkoje, pavyzdžiui, dėl nepakankamų galimybių naudotis nuotolinio darbo sprendimais;
10. norint užtikrinti tinkamai veikiančią ir įtraukią darbo rinką, itin svarbu skatinti negalią turinčių asmenų užimtumą kokybiškose darbo vietose. Esamomis demografinio nuosmukio, taip pat darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo sąlygomis negalią turinčių asmenų potencialo išnaudojimas taip pat yra vienas iš būdų užtikrinti didesnę bendrą užimtumo lygį, atitinkantį Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatytą tikslą užimtumo srityje. Tai taip pat aktualu žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos kontekste, nes ši pertvarka suteikia negalią turintiems asmenims naujų užimtumo galimybių;

² Duomenų šaltinis: Eurostatas. Europos Komisija (2021): [European Comparative data on Europe 2020](#)

³ Duomenų šaltinis: 2021 m. lyčių lygybės indeksas, [Europos lyčių lygybės institutas \(europa.eu\)](#).

⁴ Europos Komisija ir Aukšto lygio grupė neįgaliųjų klausimams spręsti (2016 m.): *Eight Disability High Level Group Report On The Implementation Of The UN Convention On The Rights of Persons with Disabilities* (Aukšto lygio grupės neįgaliųjų klausimams spręsti atstuntoji ataskaita dėl JT neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo).

11. negalią turintiems asmenims dalyvavimas darbo rinkoje ir galimybė gauti kokybiškas darbo vietas yra ypač svarbūs kaip socialinės įtraukties ir finansinės nepriklausomybės užtikrinimo priemonės. Tačiau negalią turintys asmenys, ypač moterys, vis dar susiduria su įvairiomis kliūtimis norėdami patekti į atvirą darbo rinką ir išsaugoti oficialų darbą. Šios kliūtys susijusios tiek su paklausa (pvz., diskriminacija, stigmatizacija, klaidingas darbo vietos pritaikymo ir tinkamų sąlygų sudarymo išlaidų supratimas, neteisingas našumo supratimas, informacijos ar informuotumo apie galimą paramą stoka), tiek su pasiūla (pvz., išsilavinimo ir įgūdžių lygis, individualizuotos paramos poreikis, be kita ko, ieškant darbo, ir stigmatizacijos baimė), taip pat su kontekstiniais ir instituciniais veiksniais (pirmenybės teikimas negalios neturintiems asmenims, kliūtys lygiai su kitais asmenimis naudotis, be kita ko, tokiomis pagrindinėmis paslaugomis kaip transportas, taip pat apstatyta aplinka ir skaitmeninė aplinka, ir negalią turinčių asmenų negalėjimas įsidarbinus toliau gauti negalios pašalpą);
12. negalią turintys asmenys yra labai įvairi ir nevienalytė grupė. Jie kartais susiduria su įvairių formų diskriminacija, o kai kurie turi sudėtingų poreikių, todėl jiems reikia individualizuoto požiūrio ir paramos, pritaikytos konkrečioms individualioms situacijoms. Norint rasti asmenims tinkamus darbus, būtina įvertinti kiekvieno asmens poreikius, susijusius, be kita ko, su jų negalia, reikiama parama darbo vietoje, jų karjeros raidos perspektyvomis, taip pat jų socialinės paramos poreikius. Šiame kontekste taip pat reikėtų skirti dėmesio pažeidžiamoje padėtyje esantiems asmenims, atsižvelgiant į lyčių lygybės aspektą ir tarpsektorinį aspektą. Įtraukus švietimas ir tinkamos socialinės paslaugos, veiksmingos užimtumo paslaugos, įskaitant pozityvius veiksmus, tinkamų sąlygų sudarymas darbo vietoje, profesinė rehabilitacija ir globojamas užimtumas – visa tai yra svarbūs veiksniai užtikrinant, kad negalią turintys asmenys galėtų patekti į atvirą darbo rinką ir joje dalyvauti;

13. kaip aktyvios įtraukties priemone turėtų būti naudojamosi socialinėmis paslaugomis, nes tinkamos galimybės naudotis kokybiškomis, įtraukiomis ir prieinamomis socialinėmis paslaugomis yra viena iš pagrindinių sąlygų, kad negalią turintys asmenys galėtų aktyviai dalyvauti darbo rinkoje. Kad negalią turintys asmenys galėtų įveikti kliūtis, kylančias dėl nepalankios socialinės padėties, padidinti savo įsidarbinamumą ir rasti darbą, jiems turėtų būti teikiamos individualiems poreikiams pritaikytos socialinės įtraukties paslaugos, pavyzdžiui, konsultavimas, mentorystė, socialinės paslaugos ir parama. Be to, turėtų būti suteikiama galimybė naudotis individualiai pritaikytomis priemonėmis ir paramos paslaugomis, pavyzdžiui, asmenine pagalba, transporto ir vertimo žodžiu paslaugomis, kai to reikia norint užtikrinti lygias galimybes įsidarbinti. Užimtumo tarnybos turėtų teikti tokią paramą kaip orientavimas ir konsultavimas, tarpininkavimas darbo vietoje, ergonominė diagnostika, perkvalifikavimas ir profesinis orientavimas, taip pat bendradarbiavimas su darbdaviais ir mokyklomis, visų pirma vietos darbdaviais ir mokyklomis, teikiančiomis švietimo paslaugas negalią turintiems asmenims. Būtina sistemingai remti socialinių ir integracijos tarnybų plėtrą, kad jos turėtų pakankamai pajėgumų ir lėšų;
14. norint pagerinti asmenų su negalia rezultatus darbo rinkoje, būtina skatinti visų atitinkamų tarnybų, teikėjų ir subjektų, įskaitant sveikatos priežiūros ir reabilitacijos tarnybas, socialines tarnybas, užimtumo tarnybas, darbdavius, socialinius partnerius, NVO, negalią turinčių asmenų organizacijas, pacientų organizacijas, mokyklas ir savivaldybes, sinergiją ir bendradarbiavimą. Taip pat ypač svarbus suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas regionų ir vietos lygmeniu;
15. socialinė ekonomika papildo valstybių narių veiksmus teikiant kokybiškas socialines paslaugas, taigi atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį palengvinant negalią turinčių asmenų dalyvavimą socialiniame gyvenime ir darbo rinkoje. Aktyvų pilietiškumą gali skatinti visų pirma socialinės įmonės, kurios yra puikus žmonėms tarnaujančios ekonomikos pavyzdys. Jos suteikia galimybių kelti kvalifikaciją, taip padėdamos negalią turintiems asmenims pasirengti atvirai darbo rinkai ir joje dalyvauti. Norint paskatinti negalią turinčius asmenis dalyvauti darbo rinkoje, svarbu skatinti socialinių įmonių veiklą ir visapusiškai išnaudoti jų potencialą tapti tiltais, kuriais iš kokybiško globojamojo užimtumo pereinama į atvirą darbo rinką;

16. asmenų su negalia galimybės patekti į atvirą darbo rinką turėtų būti skatinamos įvairiomis priemonėmis, pavyzdžiui, finansinėmis išmokomis darbdaviams, mokesčių atskaita, įdarbinimo paskatomis ir kvotomis. Daugelis valstybių narių yra nustačiusios kvotų sistemą, pagal kurią darbdaviai privalo įdarbinti tam tikrą minimalų negalią turinčių asmenų skaičių, antraip patirtų piniginių išlaidų, pvz., baudos forma. Kvotų sistemos veiksmingumo užtikrinimo sunkumas – rasti pusiausvyrą tarp darbdavių motyvavimo priimti galimas papildomas negalią turinčių asmenų įdarbinimo išlaidas ir šios kvotos neįvykdymo piniginės kainos. Įdarbinimas taip pat turėtų būti skatinamas kovojant su stereotipais ir klaidingu suvokimu, pavyzdžiui, susijusiu su administracinėmis išlaidomis, nebuvimu darbe ir ribotais rezultatais, taip pat teikiant darbdaviams informaciją apie galimą paramą, skatinant dalytis gerąja patirtimi, skiriant įvairovės apdovanojimus ir kt. Perėjimą iš ekonominio neaktyvumo į užimtumą turėtų remti įtraukios socialinės apsaugos sistemos ir dėl to neturėtų būti sumažinamos negalios pašalpos, kuriomis kompensuojamos su negalia susijusios papildomos pragyvenimo išlaidos;
17. norint užtikrinti negalią turinčių asmenų įtraukimą į atvirą darbo rinką itin veiksminga praktika yra, pavyzdžiui, darbo vietų pritaikymas ir darbo laiko organizavimas, pvz., dirbant ne visą darbo laiką. Per COVID-19 pandemiją vis dažniau pradėtos naudoti lanksčios darbo formos, visų pirma nuotolinis darbas. Ši praktika ir apskritai prieinamų ir įtraukių IT sprendimų bei priemonių naudojimas turėtų būti skatinamas kaip priemonė atskleisti negalią turinčių asmenų potencialą ir padėti sukurti darbo sąlygas, kurios būtų palankesnės lygiateisiam negalią turinčių asmenų dalyvavimui. Prireikus turėtų būti remiamos darbdavių, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių pastangos tobulinti savo praktiką ir darbo organizavimą. Itin svarbu, kad darbdaviai gautų paramą, įskaitant finansinę paramą, kad galėtų sudaryti tinkamas sąlygas darbo vietoje, o nuotolinio darbo atveju – namuose, ir įsigyti būtiną įrangą, pavyzdžiui, prieinamas ir įtraukias komunikacijos priemones, technologinius sprendimus ir programinę įrangą. Taip pat turėtų būti užtikrinamos tinkamos sveikatos ir saugos sąlygos;

18. svarbu, kad negalią turintys asmenys turėtų galimybę naudotis visapusiškomis reabilitacijos paslaugomis, kuriomis remiamas jų dalyvavimas darbo rinkoje, padedama išvengti psichologinių problemų ir socialinės atskirties, remiamas profesinis rengimas ir mokymas, taip pat skatinamas įgūdžių, įskaitant IT įgūdžius, ugdymas. Norint užtikrinti, kad šios paslaugos būtų teikiamos veiksmingai ir laiku, būtina skatinti užimtumo, sveikatos priežiūros, socialinių ir profesinės reabilitacijos tarnybų tarpusavio sąsajas ir sinergiją, be kita ko, įdiegiant individualių atvejų valdymą. Prieš priimant sprendimus dėl negalios (invalidumo) pensijų skyrimo, būtų galima atsižvelgti į visapusiškos reabilitacijos, dėl kurios pagerėja darbingumas, rezultatus siekiant gauti kokybišką darbą;
19. „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) reglamentu siekiama skatinti negalią turinčių asmenų įtrauktį į visuomenę lygiai su kitais ir remiamos valstybių narių pastangos įgyvendinti JT NTK. Be to, ESF+ tikslas – skatinti užimtumą aktyviais veiksmais, kuriais sudaromos sąlygos įtraukčiai į darbo rinką, visų pirma jaunimo, ilgalaikių bedarbių, nepalankioje padėtyje esančių grupių ir neaktyvių asmenų atveju, taip pat skatinant savarankišką darbą ir socialinę ekonomiką. ESF+ taip pat turėtų padėti užtikrinti prieinamumą negalią turintiems asmenims, siekiant pagerinti jų įtraukimą į užimtumo, švietimo ir mokymo sistemas, taip padidinti tų asmenų įtraukimą į visas gyvenimo sritis;

20. 2022 m. rugsėjo 20–21 d. pirmininkaujančios Čekijos Prahoje surengtoje konferencijoje negalią turinčių asmenų integracijos į darbo rinką tema, kurioje Komisija paskelbė Europos neįgaliųjų užimtumo dokumentų rinkinį, buvo patvirtintas šešių šio dokumentų rinkinio pagrindinių sričių aktualumas. Dalyviai pabrėžė, kad svarbu didinti darbo rinkoje dalyvaujančių negalią turinčių asmenų skaičių. Jie taip pat pabrėžė, *inter alia*, kad negalią turintiems asmenims reikia suteikti profesinio mokymo galimybių, daug dėmesio skiriant IT įgūdžiams, įskaitant naudojimąsi skaitmeninėmis technologijomis. Atsižvelgiant į konferencijoje vykusias diskusijas akivaizdu, kad turėtų būti pripažįstama negalią turinčių asmenų poreikių įvairovė ir tinkamai atsižvelgiama į jų motyvaciją. Dokumentų rinkinyje nustatytos priemonės visų pirma skirtos darbdaviams. Taigi konferencija patvirtino, kad svarbu remti atviros rinkos darbdavių pastangas įdarbinti ir darbe išlaikyti negalią turinčius asmenis. Kartu reikia pripažinti ir skatinti darbdavių vaidmenį globojamojoje darbo rinkoje, taip pat socialinių įmonių vaidmenį remiant laipsnišką įtrauktį ir perėjimą į atvirą darbo rinką;
21. šios išvados grindžiamos anksčiau atlikto darbo rezultatais ir politiniais įsipareigojimais, kuriuos, be kita ko, priede išvardytuose dokumentuose, yra pareiškę Europos Parlamentas, Taryba, Komisija ir atitinkami šios srities suinteresuotieji subjektai,

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ PAGAL NACIONALINĘ KOMPETENCIJĄ IR ATSIŽVELGIANT Į NACIONALINES APLINKYBES:

22. įgyvendinti į Neįgaliųjų užimtumo dokumentų rinkinį įtrauktas atitinkamas gaires ir veiksmus, Komisijos pasiūlytus bendradarbiaujant su Neįgaliųjų platforma ir socialiniais partneriais, ir remti, kai tinkama, 2021 m. gruodžio 9 d. pristatyto Socialinės ekonomikos veiksmų plano įgyvendinimą;
23. rengti atvejų valdymo metodus, pagal kuriuos negalią turintiems asmenims būtų padedama jų kelyje į atvirą darbo rinką, užtikrinant, be kita ko, užimtumo tarnybų, negalią turinčių asmenų organizacijų, sveikatos tarnybų, socialinės apsaugos institucijų, socialinių tarnybų ir profesinės reabilitacijos tarnybų glaudų bendradarbiavimą;
24. remti priemones, kuriomis užtikrinama negalią turintiems asmenims darbo vietoje kylančios rizikos, ypač sveikatos ir saugos srityje, taip pat bet kurios formos diskriminacijos ar išnaudojimo prevencija;
25. išnaudoti socialinių įmonių, turinčių ekspertinių žinių integruojant ir derinant socialinius ir verslumo modelius, potencialą padedant įtraukti negalią turinčius asmenis į darbo rinką;
26. kurti ir stiprinti regioninius bendradarbiavimo tinklus įtraukiant visus suinteresuotuosius subjektus ir dalyvius, kurie prisideda skatinant negalią turinčių asmenų užimtumą;
27. plėtoti veiksmingas ir efektyvias sistemas bei paskatas, kuriomis siekiama skatinti darbdavius atviroje darbo rinkoje įdarbinti negalią turinčius asmenis ir tokiu būdu sumažinti negalią turinčių ir jos neturinčių asmenų darbo užmokesčio skirtumą, kartu gerbiant socialinių partnerių savarankiškumą;

28. skatinti ir remti negalią turinčių asmenų įdarbinimą viešajame sektoriuje, be kita ko, užtikrinant prieinamas ir įtraukias darbo vietas;
29. remti negalią turinčių asmenų profesinį rengimą ir mokymą, jų IT įgūdžių ugdymo srityje atsižvelgiant į technologinę pažangą;
30. skatinti skaitmeninės srities specialistus plėtoti prieinamumo užtikrinimo įgūdžius, kad skaitmeniniai produktai ir paslaugos būtų prieinami negalią turintiems asmenims, tokiu būdu didinant darbo vietų įtraukumą;
31. apsvarstyti galimybę reguliariai ir vis iš naujo vertinti visapusiškos negalią turinčių asmenų reabilitacijos rezultatus, susijusius su jų darbingumu, prieš skiriant galimas negalios (invalidumo) pensijas, be kita ko, dirbantiems asmenims;
32. palengvinti negalią turinčių asmenų perėjimą iš socialinės ir profesinės reabilitacijos į darbo rinką, be kita ko, sukuriant sistemą, kuri atitiktų individualius dalyvavimo darbo rinkoje ir profesinės reabilitacijos poreikius;
33. skatinti naudoti visas turimas priemones, visų pirma profesinį orientavimą, darbingumo vertinimą ir mokymą tinkamų sąlygų sudarymo klausimais, kad būtų galima nustatyti konkrečius negalią turinčių asmenų poreikius ir taip sudaryti jiems palankesnes sąlygas įsidarbinti atviroje darbo rinkoje;
34. stengtis užtikrinti, kad socialinės apsaugos politika būtų veiksmingai padedama sudaryti palankesnes sąlygas negalią turinčių asmenų užimtumui, be kita ko, atitinkamais atvejais kompensuojant papildomas su negalia susijusias išlaidas net ir dirbantiems asmenims, kartu taip pat užtikrinant deramą gyvenimo lygį ir visą būtiną paramą tiems, kas yra ir liks už darbo rinkos ribų;

35. naudotis esamomis ES finansavimo priemonėmis, visų pirma ESF+, remiant negalią turinčių asmenų įtraukimą į darbo rinką, pvz., gerinant užimtumo ir profesinio orientavimo paslaugų prieinamumą bei įtraukumą ir skatinant integruotus negalią turinčių asmenų įtraukties į darbo rinką būdus;
36. apsvarstyti visų sričių, kurioms taikoma 2021–2030 m. neįgalųjų teisių strategija, politiką, kad būtų padedama įgyvendinti joje nurodytus raginimus valstybėms narėms. Šie raginimai susiję su šiais aspektais:
- ne vėliau kaip 2024 m. nustatyti negalią turinčių asmenų užimtumo lygio didinimo ir negalią turinčių asmenų ir jos neturinčių užimtumo lygio skirtumo mažinimo tikslus, kad būtų lengviau pasiekti 2030 m. ES pagrindinį Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane pasiūlytą užimtumo tikslą;
 - stiprinti negalią turintiems asmenims skirtą užimtumo tarnybų gebėjimus ir šiuo tikslu plėtoti darbą su socialiniais partneriais ir negalią turinčių asmenų organizacijomis;
 - sudaryti palankesnes savarankiško darbo ir verslumo sąlygas, be kita ko, protinę ir psichosocialinę negalią turintiems asmenims, teikiant paramą teisiniais ir verslo klausimais, *inter alia*, naudojant ES lėšas;
 - nustatyti negalią turinčių suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi programose tikslus siekiant skatinti jų dalyvavimą ir užtikrinti, kad nacionalinėse įgūdžių strategijose būtų atsižvelgiama į konkrečius negalią turinčių asmenų poreikius ir taip būtų padedama pasiekti Įgūdžių darbotvarkėje ir Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane nustatytą tikslą;
37. padėti įgyvendinti ir, kai aktualu, nacionaliniu lygmeniu ir tarp atitinkamų subjektų platinti Neįgalųjų užimtumo dokumentų rinkinio siektinus rezultatus, kad būtų kuo labiau padidintas tos iniciatyvos poveikis;

PRAŠO KOMISIJOS:

38. toliau stebėti negalią turinčių asmenų padėtį užimtumo, švietimo ir mokymo, skurdo ir socialinės atskirties srityse, taip pat ir Europos semestro kontekste; ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas negalią turinčioms moterims ir, kiek įmanoma, su daugialype diskriminacija susiduriantiems asmenims;
39. remti ir stebėti Neįgaliųjų užimtumo dokumentų rinkinyje nustatytą iniciatyvų įgyvendinimą;
40. remti ir stebėti Socialinės ekonomikos veiksmų plane nustatytą atitinkamų priemonių, patenkančių į jos kompetencijos sritį, įgyvendinimą;
41. remti ir palengvinti tarpusavio mokymąsi ir keitimąsi gerąja patirtimi negalią turinčių asmenų įtraukties į darbo rinką srityje;
42. pagal esamas programas remti negalią turinčių asmenų švietimą ir mokymą, ypač skaitmenizacijos srityje;
43. padėti platinti Neįgaliųjų užimtumo dokumentų rinkinio praktines priemones ir gaires;

44. toliau remti Neįgaliųjų platformos darbą siekiant palengvinti Neįgaliųjų teisių strategijos įgyvendinimą ir paskatinti visų suinteresuotųjų subjektų mainus Europos lygmeniu;

PRAŠO UŽIMTUMO KOMITETO (EMCO) IR SOCIALINĖS APSAUGOS KOMITETO (SAK)

45. bendradarbiaujant su Komisija toliau atsižvelgti į negalią turinčių asmenų įtraukties sritį stebint užimtumą ir socialinę vystymąsi ES.

Šaltiniai

1. ES tarpinstituciniai dokumentai

Europos socialinių teisių ramstis

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_lt.pdf

2020 m. Europos aukščiausiojo lygio susitikimas įtrauktis klausimais: [ES valstybių narių atstovų deklaracija dėl neįgaliųjų interesų](#)

Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas (dok. 6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

„Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“
(dok. 14890/21 + ADD 1)

2. ES teisės aktai

2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL L 303, 2000 12 2, p. 16–22)

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų (OL L 151, 2019 6 7, p. 70–115)

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17–75)

3. Europos Sąjungos Tarybos dokumentai

2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimas dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos sudarymo Europos bendrijos vardu

Tarybos išvados dėl 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategijos (dok. 9749/1/21 REV 1)

Tarybos išvados dėl Pagrindinių teisių chartijos taikymo stiprinimo Europos Sąjungoje (dok. 6795/21)

Tarybos išvados dėl [Darbo rinkoje pažeidžiamų asmenų užimtumo gerinimo](#) (dok. 14646/19)

[Tarybos išvados dėl negalia turinčių asmenų galimybių sportuoti](#) (OL C 192, 2019 6 7, p. 18–22)

Tarybos išvados dėl gerbūvio ekonomikos (dok. 13432/19)

Tarybos išvados „Parama 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios įgyvendinimui“ (dok. 11843/11)

4. Europos Komisijos dokumentai

Komisijos komunikatas (COM (2010) 636 final): 2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios

Komisijos tarnybų dokumentas (SWD(2020) 291 final): 2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios įvertinimas

Komisijos komunikatas (COM (2021) 101 final): Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija

Komisijos komunikatas „Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“ (2021 m.)

Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas (dok. 6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

5. Europos Parlamento dokumentai

Europos Parlamento rezoliucija dėl vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje, atsižvelgiant į JT NTK

6. Jungtinių Tautų dokumentai

JT Generalinė Asamblėja, Neįgaliųjų teisių konvencija: rezoliucija / Generalinės Asamblėjos priimta 2007 m. sausio 24 d., A/RES/61/106, pateikiama

<https://www.refworld.org/docid/45f973632.html>
